

LAUSUNTO

24.5.2021

Maa- ja metsätalousministeriö

Lausuntopyyntö LUOMU 2.0 Kansallinen luomuhjelma
VN/10305/2021 ja VN/10305/2021-MMM-1

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto LUOMU 2.0 Kansalliseen luomuhjelmaan. Ohjelman päivitys liittyy EU:ssä valmisteilla oleviin em. ohjelmiin. Ohjelmaluonnoksessa ehdotetut luomutavoitteet ja kehittämistoimet, sekä ETL:n kommentit niihin:

1. Luomun kysynnän lisääminen

ETL toteaa, että kansallisen luomutuotannon lisäämisen tulisi ensi sijassa perustua markkinaehtoisuuteen sekä luomutuotteiden kysyntärakenteen ymmärtämiseen. Elintarvikemarkkinoille ei tulisi luoda häiriöitä yhden tuotantotavan mukaisesti tuotettuja elintarvikkeita voimakkaasti suosivilla hallinnollisilla toimenpiteillä.

Suurena luomuun liittyvänä haasteena ETL näkee kuluttajakysynnän ja riittävän ostovoiman puuttumisen suhteessa uusiin esitettyihin tavoitteisiin. Luomun osuus vähittäiskaupassa oli 2020 vain 2,6 % ja se kasvaa varsin vaatimattomasti 10 % vuodessa. Nykyinen kasvutahti ei siis riitä esitettyjen tavoitteiden toteutumiseen. Suomessa kasvu lienee ollut melko hillittyä paljolti siksi, että myös tavanomaista tuotantoa pidetään meillä yleisesti puhtaana, ympäristömyötäisenä, sekä mm. eläinten hyvinvoinnin huomioivana.

Luomulla on kuitenkin myönteinen merkityksensä myös tavanomaisen tuotannon jatkuvana ”haastajana” tuotantotapa-asioissa, mikä näkökulma onkin EU:n tuoreessa toimintasuunnitelmassa nyt tuotu hyvin esiin.

ETL ymmärtää yleisen tarpeen luomun osuuden kasvattamiseksi, ja tätä vasten kannattaa suuntausta tukevia toimia myös Suomessa. Kysyntää kannustavat ja edistävät toimet ovat tällöin keskeisiä, koska muuten tarjonnan ylisuhteellinen lisääminen johtaisi markkinahäiriöihin luomun maataloustuotannossa. Se ei kannustaisi myöskään jalostavaa teollisuutta panostamaan luomutuotteisiin, ja niiden jalostusarvon nostoon.

Luomustrategialuonnoksen 1. kohdassa esitetyt yleiset kysyntää tukevat, lähinnä informaatiota lisäävät toimet ovat kannatettavia. Niiden kautta ei ole kuitenkaan syytä heikentää perusteltua kuvaa myös suomalaisten tavanomaisesti tuotettujen elintarvikkeiden puhtaudesta, eikä vaarantaa myös sillä sektorilla tehtävää kehitystyötä mm. monimuotoisuuden parantamiseksi.

Elintarviketeollisuusliitto ry

Pasilankatu 2, PL 115, 00241 Helsinki
Puhelin (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
Y-tunnus 0201092-3 • Kotipaikka Helsinki

Finlands Livsmedelsindustriförbund

Pasilankatu 2, PB 115, 00241 Helsingfors
Telefon (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
etl@etl.fi • www.etl.fi

Finnish Food and Drink Industries' Federation

Pasilankatu 2, P.O. Box 115, FI-00241 Helsinki
Telephone +358 9 148 871 • Fax +358 9 1488 7201
etl@etl.fi • www.etl.fi

2. Ammattikeittiöiden luomun käytön lisääminen

Ohjelmassa ehdotetaan luomutuotetun ruoan merkittävää kasvattamista julkisten ruokapalvelujen tarjonnassa.

ETL:n mielestä ruokapalvelut, julkiset ja yksityiset, ovat tehokas keino lisätä niiden käyttöä ja samalla esitellä luomutuotteita suurelle yleisölle. Muistutamme kuitenkin, että lähtökohtaisesti luomu on kuluttajan oma valinta, ja koettu lisäarvo on paljolti yksilöllinen.

Kannatamme maltillista ja vähittäistä, ja vaikkapa myös kokeilujen kautta etenevistä julkisten ruokapalvelujen osalta. Lisääntyviä kustannuksia pitää verrata suhteessa ihmisten kokemaan lisäarvoon, ja koko ajan on myös seurattava vaikutuksia mm. tarjooman monipuolisuuteen ja käytännön toteutettavuuteen. Myös esim. ruokahävikki saattaa lisääntyä. Tärkeää on myös, ettei kotimaisuusaste kiinteästi asetettujen luomutavoitteiden takia vaarannu.

3. Luomuelintarvikkeiden jalostusaste nousee

Pitkäaikainen elintarvikealan trendi on, että kuluttajat haluavat etenkin arkiruokailussaan yhä helpommin käytettäviä tai valmistettavia tuotteita. Siten jalostusasteen nousu on edellytys luomuruoan osuuden merkittävän kasvun saavuttamiseksi. Jalostava teollisuus on tuonut paljon myös luomuvaihtoehtoja valikoimiinsa, ja on valmis niitä edelleen lisäämään kysynnän mukaisesti. On totta, että kysyntä edellyttää myös tarjontaa, ja tämän suhteen käydään jatkuvaa tasapainoilua. Ehdotettu vuoropuhelun parantaminen mm. horeca-sektorin kanssa on kannatettavaa.

Jalostukseen satsaaminen edellyttää myös ennakoitavissa olevaa raaka-aineiden saantia. Vakiintuneen sopimustoiminnan kehittäminen on tärkeää, ja tätä on syytä kehittää entisestään.

4. Luomuvienti kaksinkertaistuu

ETL:n käsityksen mukaan luomuvienillä on kasvumahdollisuuksia, ja tämä on osin sidoksissa myös koko elintarvikeviennin kasvuun. Eräillä sektoreilla luomu on ollut viennissä erityisen hyvin esillä, kuten luonnoksessakin mainitussa kauramylytuotteissa.

ETL:n käsityksen mukaan luomuvientiin on kannattavaa panostaa, mm. luonnoksessa ehdotetuin toimin. Suomella lienee melko hyvä suhteellinen kilpailukyky luomutuotannossa, joskaan ylivertainen se ei ole, eikä itsestään selvää mm. rajoitetun kasvilajivalikoimamme vuoksi. Koko ajan on huomioitava, että luomua myös tuodaan meille varsin paljon. Kun luomun tuotanto kasvaa koko Euroopassa EU-tavoitteiden myötä, merkitsee tämä myös haasteita markkinoilla, jos kysyntä ei nouse samaa tahtia.

Myös kolmasmaavientiin on panostettava.

5. Tuotannon lisääminen

ETL ei pidä luomualkutuotannolle asetettua prosentuaalista tavoitetta tarkoituksenmukaisena. Maatalousmaan luomuviljelyosuuden yli kaksinkertaistaminen on kunnianhimoinen tavoite, joka ei näkemyksemme mukaan perustu kysynnän kasvuun elintarvikeketjussa, vaan kysynnän suureen potentiaaliin ja oletukseen kysynnän kasvusta.

ETL pitää myönteisenä kehityksenä sitä, että peltopinta-alan lisäksi ja sen ohella puhutaan enemmän myös luomutuotannon tehokkuudesta ja satotasojen kehittämisestä. Tämän myötä on mahdollista myös kuroa kiinni isoa kustannuseroa tavanomaisten ja luomutuotteiden välillä viljelijän tuotantomahdollisuuksien heikentymättä. Volyymien noustessa myös jalostavan teollisuuden, ja koko muun ketjun, erikoistuotetta koskevat yksikkökustannukset alenevat, mikä vuorostaan edesauttaa kysynnän vahvistumista.

Tuotannon lisääntyminen edellyttää myös järkevästi asetettuja ja toteutettavissa olevia ehtoja luomutuotannon kriteereissä; sekä viljelyssä että tuotteiden raaka-ainekoostumuksissa ja jalostusprosesseissa. Tuotannon kasvua haastavat esimerkiksi yhä tiukemmat ehdot mm. siemen- ja muulle lisäysaineistoille, eräille rehu- raaka-aineille sekä kierrätysravinteille.

6. Luomukeruuuotannon kasvattaminen

ETL kannattaa ehdotusta, että Suomeen pitää löytää ratkaisu, jolla mahdollistetaan metsämarjojen keruu luomuna laajemmin kuin nykyään. Keruualueiden kartoituksesta ja järjestelyistä ei tule muodostua niin suuria kustannuksia, että se käytännössä estää luomukeruualueen hyödyntämisen.

7. Luomuvesiviljelytuotannon kehittäminen

Vesiviljelyssä Suomen tiukat ympäristövaatimukset tällä hetkellä suoranaisesti estävät luomumääräysten mukaisen rehun käytön, kun rehun koostumukseen tulee liikaa fosforia ja siten lupien ominaiskuormitusrajat ylittyvät. Siten kansalliseen luomuohjelmaan ei ainakaan toistaiseksi ole realistista asettaa kovin suuria tavoitteita tai vastaavasti panoksiakaan.

8. Luomuosaamisen ja tiedon lisääminen

Luomuohjelman näkemyksestä, että luomutuotanto on merkittävä osa suomalaista ruokajärjestelmää, on erilaisia käsityksiä. Laajapohjaisesti laaditussa ja VTT:n julkaisemassa Suomen ruokatuotannon ja innovoinnin strategiassa vuosille 2021-2035 luomu mainitaan ainoastaan alkutuotantoa käsittelevässä luvussa (sivu 6) kaksi kertaa: *Luomutuotanto on vähäistä, mutta kasvamassa. Vuonna 2019 tuotetusta maidosta 3 %, lihasta 1 % ja viljoista 3,6 % tuli luomutuotannosta.*

<https://www.vttresearch.com/sites/default/files/pdf/publications/2021/Suomen-ruokatuotannon-ja-innovoinnin-strategia-2021-2035.pdf>

Uusi luomuohjelma mainitsee, että luomutuotanto huomioi ympäristön, ihmisten ja eläinten hyvinvoinnin. Näin toimii Suomessa myös tavanomainen maataloustuotanto. Erityisesti Green Dealin pohjalta laadittu Farm to Fork -strategia korostaa em. näkökulmien entistä parempaa huomioimista tulevaisuudessa.

Kuten edellä on mainittu, ETL kannattaa panostuksia luomun kehittämiseksi ja on hyvä, että eri tuotantomuodot positiivisesti kilpailevat keskenään. Tavanomainen tuotanto tulee kuitenkin pysymään valtavirtana maataloudessa ja ihmisten ravitsemuksessa. On tärkeää, että lisättävät luomupanostukset eivät syrjäytä perinteisen tuotannon saamaa tutkimus- ja kehitysrahoitusta, ja muuta tukea yhteiskunnassa.

ETL kannattaa luonnoksessa esitettyjä keinoja luomuosaamisen laajentamiseksi ja paremmaksi jalkauttamiseksi.

9. Lainsäädäntö ja valvonnan kehittäminen

ETL pitää hyvänä, että ohjelmassa huomioidaan luomusäädösten ja valvonnan kehittämistarpeet ja käytännön toimivuuteen liittyvät näkökohdat, ja luomuun liittyvään varsin vaativaan hallintoon etsitään keventämiskäytäntöjä.

ETL pitää hyvin tärkeänä, että luomun luotettavuuskuva kuluttajien taholta säilyy hyvänä, ja on erittäin tärkeää, että koko EU-tasolla myös petosten torjuntaan panostetaan entistä enemmän uusilla yhteisillä järjestelmillä.

Kunnioitavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Mika Lallo', with a long horizontal flourish extending to the right.

Mika Lallo
toimitusjohtajan varamies